

ttb analytics ชวนสำรวจวินัยทางการเงินจากฐานข้อมูลเครดิตบูโร (NCB) ซี “พฤติกรรมการก่อหนี้” สัญญาณเตือนความเสี่ยงหนี้เสียที่ไม่ควรมองข้าม แนะนำหนี้ใช้สินเชื่ออย่างรอบคอบและระมัดระวัง ท่ามกลางความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจในระยะข้างหน้า

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ปัญหาหนี้ครัวเรือนไทยกลายเป็นหนึ่งในประเด็นที่สร้างความกังวลต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างต่อเนื่อง ส่วนหนึ่งสะท้อนผ่านการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่เติบโตได้ค่อนข้างช้าสวนทางกับภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มสูงขึ้นเป็นเงาตามตัว อีกทั้งพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปของผู้บริโภคในยุคดิจิทัลมีส่วนสำคัญในการเร่งการก่อหนี้ โดยเฉพาะกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่เข้าถึงสินเชื่อได้ง่ายขึ้น ทำให้หลายคนตกอยู่ในวงจรหนี้โดยไม่ทันตั้งตัว และเมื่อขาดความรู้ทางการเงินที่เพียงพอ การจัดการหนี้จึงกลายเป็นเรื่องยากสำหรับครัวเรือนและนำไปสู่การผิมนัดชำระหนี้ในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับตัวเลขคุณภาพเครดิตสินเชื่อรายย่อยของธนาคารพาณิชย์ ณ สิ้นไตรมาสที่ 2 ของปี 2568 โดยยอดคงค้างสินเชื่อที่ค้างชำระหนี้ตั้งแต่ 3 เดือนขึ้นไป หรือ Stage 3 สูงถึงเกือบ 1.8 แสนล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วน 3.35% ของสินเชื่อรายย่อยทั้งหมด ขณะที่ยอดคงค้างสินเชื่อที่เริ่มผิมนัดชำระหนี้ 1-3 เดือนยังคงค้างสูงถึงกว่า 4 แสนล้านบาท หรือ 7.62% ของสินเชื่อรายย่อยทั้งหมด ด้านการขยายตัวของสินเชื่อรายย่อยก็เป็นอย่างระมัดระวัง โดยยังคงหดตัวถึง 2.3% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน (YoY) ซึ่งเป็นการหดตัวติดต่อกัน 4 ไตรมาส

ฉะนั้นเพื่อให้เข้าใจถึงปัญหาหนี้ครัวเรือนและพฤติกรรมการก่อหนี้ของลูกหนี้มากขึ้น ttb analytics จึงใช้ข้อมูลบัญชีลูกหนี้ที่ไม่สามารถระบุตัวตน (Anonymous Account) ซึ่งได้จากการเก็บรวบรวมโดยบริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด (NCB) เพื่อวิเคราะห์ลำดับการเป็นหนี้เสียของผลิตภัณฑ์ (Product Default Sequential Analysis) โดยเลือกใช้ข้อมูลบัญชีสินเชื่อรายย่อยของลูกหนี้ที่ถือมากกว่า 1 บัญชีระหว่างไตรมาสที่ 1 ของปี 2559 จนถึงไตรมาสที่ 2 ของปี 2567 และจะต้องมีการก่อหนี้ใหม่ (New Booking) ในช่วงระหว่างไตรมาสที่ 1 ของปี 2565 จนถึงไตรมาสที่ 2 ปี 2567 ซึ่งมีจำนวนลูกหนี้ที่มีบัญชีสินเชื่อรายย่อยในกลุ่มนี้ทั้งสิ้น 1.6 ล้านราย แบ่งออกเป็นลูกหนี้ที่มีบัญชีสินเชื่อ 2 บัญชี 5.9 แสนราย ลูกหนี้ที่มีบัญชีสินเชื่อ 3-4 บัญชีทั้งหมด 6.4 แสนราย และลูกหนี้ที่มีบัญชีสินเชื่อมากกว่า 4 บัญชีอีกราว 3.7 แสนราย

จากข้อมูลดังกล่าว ttb analytics ได้ประเมินพฤติกรรมของลูกหนี้ที่มีแนวโน้มผิมนัดชำระหนี้ในเบื้องต้นตามการถือและลำดับการถือผลิตภัณฑ์สินเชื่อ โดยจำแนกตามกลุ่มความเสี่ยงตามลักษณะของผลิตภัณฑ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) ผลิตภัณฑ์สินเชื่อที่มีหลักประกันหรือมีความเสี่ยงในการผิมนัดชำระหนี้ค่อนข้างต่ำ ได้แก่ สินเชื่อบ้าน สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ และสินเชื่อบัตรเครดิต และ 2) ผลิตภัณฑ์สินเชื่อที่ไม่มีหลักประกันหรือมีความเสี่ยงในการผิมนัดชำระหนี้ค่อนข้างสูง ได้แก่ สินเชื่อมอเตอร์ไซค์ สินเชื่อส่วนบุคคล และสินเชื่อเช่าซื้ออื่น ๆ (เช่น สินเชื่อเพื่อซื้อโทรศัพท์มือถือและเครื่องใช้ไฟฟ้า) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

กลุ่มแรก คือ “กลุ่มลูกหนี้ที่มีความเสี่ยงต่ำ” (Low-risk Likelihood) เป็นลูกหนี้ที่ถือผลิตภัณฑ์สินเชื่อที่มีความเสี่ยงต่ำทั้งหมด ซึ่งลูกหนี้กลุ่มนี้มีแนวโน้มผิมนัดชำระหนี้ค่อนข้างต่ำ โดยเฉพาะผู้ที่ถือสินเชื่อบ้านร่วมกับสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์หรือบัตรเครดิต ซึ่งมีอัตราการผิมนัดชำระหนี้มากกว่า 90 วัน (DPD>90) เพียง 0.3–5.4% ของลูกหนี้ที่ถือผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้

ทั้งหมด แม้ในกรณีที่ลูกหนี้ถือบัตรเครดิตหลายใบ (สูงสุดถึง 7 ใบ) ก็ยังพบว่ามีส่วนแบ่งหนี้ที่ผิดนัดชำระหนี้เพียง 0.2% อย่างไรก็ตาม มีข้อควรระวังเกี่ยวกับความเสี่ยงจากพฤติกรรมชำระหนี้ล่าช้าของกลุ่มสินเชื่อบัตรเครดิตที่อาจสะสมเป็นปัญหาในระยะยาว

ถัดมา คือ “**กลุ่มลูกหนี้ที่มีความเสี่ยงปานกลาง**” (Moderate-risk Likelihood) เป็นกลุ่มที่ถือผลิตภัณฑ์สินเชื่อที่มีความเสี่ยงสูงผสมผสานกับการถือผลิตภัณฑ์สินเชื่อที่มีความเสี่ยงต่ำ โดยจากการศึกษาพบว่า 15.5% ของลูกหนี้ที่มีสินเชื่อบัตรเครดิตร่วมกับสินเชื่อส่วนบุคคลผิดนัดชำระหนี้ภายในระยะเวลา 1 ปี นับจากช่วงเวลาที่ผ่านมาใหม่ล่าสุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากลูกหนี้มีประวัติผิดนัดชำระหนี้สินเชื่อส่วนบุคคลอยู่ก่อนแล้ว ก็มักจะผิดนัดชำระหนี้ในผลิตภัณฑ์สินเชื่ออื่นตามมาในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน ยิ่งกว่านั้น ในกรณีที่ลูกหนี้อยู่ระหว่างใช้สินเชื่อในกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูง และมีความประสงค์ขอสินเชื่อใหม่ในกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่ำ ลูกหนี้จะมีแนวโน้มผิดนัดชำระหนี้เพิ่มขึ้นถึง 2-3 เท่า

สุดท้าย คือ “**กลุ่มลูกหนี้ที่มีความเสี่ยงสูง**” (High-risk Likelihood) โดยลูกหนี้ที่ถือสินเชื่อในกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่มีความเสี่ยงสูงมีส่วนแบ่งหนี้ค้างชำระเกิน 90 วันในแต่ละกลุ่มผลิตภัณฑ์เฉลี่ยสูงถึง 2.2-26.3% ยกตัวอย่างเช่น ลูกหนี้ที่มีสินเชื่อมอเตอร์ไซด์ไปพร้อม ๆ กับสินเชื่อส่วนบุคคลหรือสินเชื่อเช่าซื้ออื่น ๆ อีกมากกว่า 1 บัญชี มีสัดส่วนการผิดนัดชำระหนี้เฉลี่ย 25% ของจำนวนบัญชีเหล่านั้น โดยเฉพาะลูกหนี้ที่ถือสินเชื่อส่วนบุคคลตั้งแต่ 4 บัญชีขึ้นไป มีสัดส่วนการผิดนัดชำระหนี้สูงกว่า 30% ของจำนวนลูกหนี้ในกลุ่มนี้ทั้งหมด

ลูกหนี้ที่ถือสินเชื่อในกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่มีความเสี่ยงสูง (เช่น สินเชื่อส่วนบุคคลสินเชื่อเช่าซื้ออื่น) มีสัดส่วนหนี้ค้างชำระเกิน 90 วันสูงถึง 2.2-26.3% ของลูกหนี้ทั้งหมด

ระดับความเสี่ยงลูกหนี้ตามกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่ถือเทียบสัดส่วนหนี้ค้างชำระเกิน 90 วัน

ระดับความเสี่ยงลูกหนี้ตามกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่ถือ	รูปแบบการถือครองสินเชื่อของลูกหนี้ที่ถือครอง 2 ผลิตภัณฑ์	สัดส่วนลูกหนี้ที่ค้างชำระเกิน 90 วัน ที่ถือครอง 2 ผลิตภัณฑ์ ควบคู่กับผลิตภัณฑ์อื่นด้วย
Low-risk likelihood เป็นกลุ่มที่ถือผลิตภัณฑ์สินเชื่อที่มีความเสี่ยงต่ำทั้งหมด	บัตรเครดิต > บ้าน/ที่อยู่อาศัย	
	บัตรเครดิต > เช่าซื้อรถยนต์	
	บ้าน/ที่อยู่อาศัย > เช่าซื้อรถยนต์	
Moderate-risk likelihood เป็นกลุ่มที่ถือผลิตภัณฑ์สินเชื่อที่มีความเสี่ยงสูงผสมผสานกับการถือผลิตภัณฑ์สินเชื่อที่มีความเสี่ยงต่ำ	มอเตอร์ไซด์ > บัตรเครดิต	
	มอเตอร์ไซด์ > บ้าน/ที่อยู่อาศัย	
	เช่าซื้ออื่นๆ > บัตรเครดิต	
	เช่าซื้ออื่นๆ > บ้าน/ที่อยู่อาศัย	
	สินเชื่อส่วนบุคคล (Bank) > บัตรเครดิต	
	สินเชื่อส่วนบุคคล (Bank) > บ้าน/ที่อยู่อาศัย	
High-risk likelihood เป็นกลุ่มที่ถือผลิตภัณฑ์สินเชื่อที่มีความเสี่ยงสูงทั้งหมด	มอเตอร์ไซด์ > สินเชื่อส่วนบุคคล (Bank)	
	มอเตอร์ไซด์ > เช่าซื้ออื่นๆ	
	เช่าซื้ออื่นๆ > สินเชื่อส่วนบุคคล (Bank)	

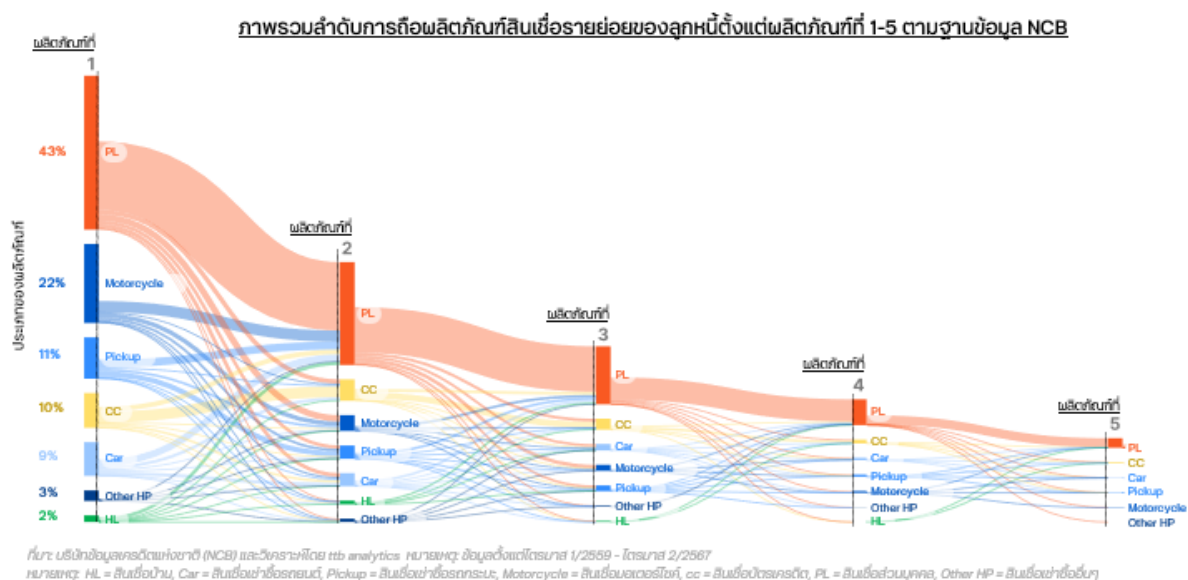
ที่มา: บริษัทข้อมูลเครดิตแห่งชาติ (NCB) และวิเคราะห์โดย ttb analytics พจนานุกรม: ข้อมูลเชิงสถิติไตรมาส 1/2568 - ไตรมาส 2/2567

จากการศึกษาข้างต้น ttb analytics ยังมีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า ระดับการก่อหนี้ในกลุ่มสินเชื่อส่วนบุคคลมีความเชื่อมโยงกับการเพิ่มขึ้นของสัดส่วนหนี้เสียของลูกหนี้ในภาพรวมอย่างมีนัย โดยพิจารณาพฤติกรรมการก่อหนี้ใน 3 ประเด็นหลัก ได้แก่

1) ลำดับการก่อหนี้ โดยกลุ่มที่เริ่มเข้าสู่วัยทำงาน (First-jobber) ที่เริ่มต้นก่อหนี้จากการใช้ผลิตภัณฑ์สินเชื่อส่วนบุคคลเป็นอันดับแรก ๆ มักมีแนวโน้มที่จะผิมนัดชำระหนี้มากกว่าเมื่อเทียบกับลูกหนี้ที่ถือสินเชื่อประเภทอื่นเป็นอันดับแรก (Sequential Impact) นอกจากนี้ ยังพบว่าลูกหนี้ที่มีพฤติกรรมชำระค่างวดสินเชื่อส่วนบุคคลล่าช้ายังมีความเสี่ยงที่จะผิมนัดชำระหนี้สินเชื่อบัตรเครดิตเพิ่มขึ้น 4 เท่า และความเสี่ยงที่จะผิมนัดชำระหนี้สินเชื่อบ้านเพิ่มขึ้น 3 เท่า ภายในระยะเวลา 2 - 3 เดือน

2) จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ถือ ลูกหนี้ที่มีสินเชื่อส่วนบุคคล 2 บัญชีขึ้นไปมีความเชื่อมโยงกับคุณภาพเครดิตของลูกหนี้ที่ย่ำแย่ลง โดยลูกหนี้ที่ถือสินเชื่อส่วนบุคคลเป็นผลิตภัณฑ์แรกมักมีแนวโน้มก่อหนี้ใหม่เป็นสินเชื่อส่วนบุคคลเช่นเดิม เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นกลุ่มที่ผิมนัดชำระหนี้สูงถึง 15.2% อีกทั้งลูกหนี้จะผิมนัดชำระหนี้เพิ่มขึ้นเป็น 17.3% เมื่อถือสินเชื่อส่วนบุคคลเพิ่มเป็น 3 บัญชี

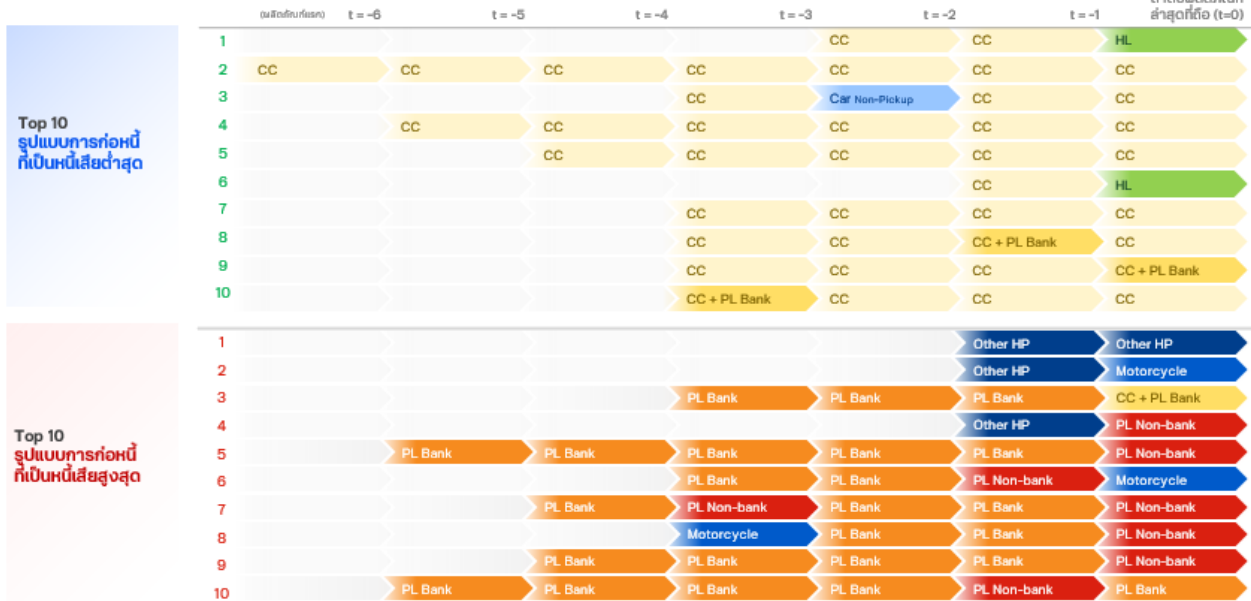
ลูกหนี้ที่ถือสินเชื่อส่วนบุคคลเป็นผลิตภัณฑ์แรก ส่วนใหญ่มักเลือกใช้สินเชื่อส่วนบุคคลเป็นผลิตภัณฑ์ที่สอง

3) แหล่งที่มาของผู้ให้กู้ โดยพบว่าลูกหนี้ที่มีสินเชื่อส่วนบุคคล 2 บัญชีผสมผสานกันระหว่างผู้ให้กู้ที่มาจากทั้งธนาคารพาณิชย์ (Bank) และกลุ่มนอกระบบ (Non-bank) มักมีประวัติการผิมนัดชำระหนี้สูง โดยลูกหนี้ที่มีสินเชื่อส่วนบุคคล 2 บัญชีที่มาจาก Non-bank ก่อน ตามด้วยการก่อหนี้จาก Bank มีสัดส่วนบัญชีที่ผิมนัดชำระหนี้กว่า 20.1% และหากลูกหนี้ที่เริ่มถือสินเชื่อส่วนบุคคลจาก Bank ก่อน และตามด้วย Non-bank เป็นลำดับถัดมา มีสัดส่วนบัญชีที่ผิมนัดชำระหนี้สูงถึง 23.9% ของลูกหนี้ที่มีสินเชื่อส่วนบุคคล 2 บัญชีทั้งหมด

ลูกหนี้ที่ถือสินเชื่อส่วนบุคคลมากกว่า 1 บัญชีมีสัดส่วนหนี้เสียค่อนข้างสูง

รูปแบบและลำดับการก่อหนี้ของสินเชื่อรายย่อยและสัดส่วนลูกหนี้ที่ค้างชำระเกิน 90 วัน

ที่มา: สถาบันข้อมูลเครดิตแห่งชาติ (NCB) และวิเคราะห์ด้วย ttb analytics. หมายเลข: สืบค้นข้อมูลเมื่อ 1/2568 - เดือน 2/2568
หมายเหตุ: HL = สินเชื่อบ้าน, Car Non-Pickup = สินเชื่อเช่ารถยก/รถบรรทุก/รถจักรยานยนต์, Motorcycle = สินเชื่อมอเตอร์ไซด์, CC = สินเชื่อบัตรเครดิต, PL Bank = สินเชื่อส่วนบุคคลที่มาจากธนาคารพาณิชย์, PL Non-bank = สินเชื่อส่วนบุคคลที่มาจากบริษัทเอกชน
ผู้ให้บริการทางการเงินที่เกี่ยวข้องทางการเงิน, Other HP = สินเชื่อเช่าบ้าน

สรุปแล้ว จากการศึกษาชี้ให้เห็นว่า “การเริ่มต้นก่อหนี้อย่างไม่รอบคอบ การถือสินเชื่อหลายบัญชี และการพึ่งพาเงินกู้จากหลากหลายแหล่งที่มา” ล้วนเป็นปัจจัยที่เพิ่มความเสี่ยงต่อการผิดนัดชำระหนี้ของลูกหนี้ในอนาคต ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเปราะบางทางการเงินของประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มที่เริ่มต้นก่อหนี้จากสินเชื่อส่วนบุคคล ซึ่งมีแนวโน้มจะวนเวียนอยู่ในวงจรหนี้ และมีโอกาสผิดนัดชำระหนี้ในผลิตภัณฑ์สินเชื่ออื่น ๆ ตามมาอย่างไม่รู้จบ สิ่งเหล่านี้สะท้อนถึงความจำเป็นในการส่งเสริมความรู้ทางการเงิน (Financial Literacy) อย่างจริงจัง เพื่อให้ประชาชนสร้างความตระหนักรู้ในการวางแผนการเงินและบริหารหนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะเดียวกัน ยังเปิดโอกาสให้สถาบันการเงินพัฒนาเครื่องมือวิเคราะห์ความเสี่ยงและการให้คะแนนเครดิต (Credit Scoring) ที่มีความแม่นยำมากขึ้น โดยอิงจากข้อมูลพฤติกรรมและลำดับการก่อหนี้ ซึ่งจะช่วยให้สามารถคัดกรองลูกหนี้ที่มีความเสี่ยงได้ตั้งแต่ต้นทาง และลดโอกาสเกิดหนี้เสียในระบบเศรษฐกิจได้อีกด้วย

Disclaimers:

บทความ บทความวิเคราะห์ หรือบทวิจัยนี้ จัดทำขึ้นโดย ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจ ทีทีบี ธนาคารทหารไทยธนชาต จำกัด (มหาชน) และบริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด เพื่อประโยชน์ในการเผยแพร่ต่อสาธารณะ ข้อมูลที่ปรากฏในรายงานฉบับนี้จัดทำโดยอาศัยข้อมูลเชิงสถิติ ข้อมูลเศรษฐกิจการเงินจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ อย่างไรก็ตาม ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจ ทีทีบี และบริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด ไม่ยืนยันและไม่รับรองถึงความครบถ้วนสมบูรณ์หรือถูกต้องของข้อมูล จึงไม่รับผิดชอบต่อการนำเอาข้อมูล ข้อความ ความเห็น หรือบทสรุปที่ปรากฏในรายงานฉบับนี้ไปใช้ ไม่ว่ากรณีใด ๆ ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจ ทีทีบี และบริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด มีสิทธิ์แต่เพียงผู้เดียวในทรัพย์สินทางปัญญาของรายงานฉบับนี้ และขอสงวนลิขสิทธิ์ในข้อมูลที่ปรากฏในเอกสารนี้ ห้ามมิให้ผู้ใดใช้ประโยชน์ ทำซ้ำ ดัดแปลง นำออกแสดง ทำให้อ้างอิง หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ซึ่งข้อมูลในเอกสารนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนในเชิงพาณิชย์ เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจาก ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจ ทีทีบี และบริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด เป็นการล่วงหน้า นอกจากนี้ การกล่าว คัด หรืออ้างอิงข้อมูลบางส่วนตามสมควรในรายงานฉบับนี้ ไม่ว่าในบทความ บทความวิเคราะห์ หรือบทวิจัย ในเอกสารหรือการสื่อสารอื่นใด จะต้องกระทำโดยถูกต้องและไม่เป็นการก่อให้เกิดการเข้าใจผิด หรือความเสียหายแก่ ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจ ทีทีบี และบริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด รวมทั้งต้องรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในข้อมูลของ ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจ ทีทีบี และบริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด และต้องอ้างอิงถึงฉบับที่และวันที่ในเอกสารฉบับนี้ของ ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจ ทีทีบี และบริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด โดยชัดเจน